

Первуляк Ірина
Здобувач вищої освіти ОС «Магістр»
спеціальності «Підприємництво торгівля та біржова діяльність»
Науковий керівник: **Скляр Є.В.**,
канд. екон. наук, доцент кафедри підприємництва,
торгівлі та біржової діяльності
Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича,
м. Чернівці

НАПРЯМИ ОПТИМІЗАЦІЇ МОДЕЛЕЙ В УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ

В сучасних умовах господарювання результати роботи будь-якого підприємства, його конкурентоспроможність залежать від їхньої ефективності та обсягів витрат. Актуальність дослідження питань обліку витрат, пов'язана з бажанням підприємства максимізувати прибуток від діяльності не через підвищення цін, а саме за рахунок зменшення обсягів витрат. При цьому їх аналіз є основним елементом, застосування якого забезпечує розуміння доцільності і обґрунтованості виникнення витрат та дозволяє виявляти об'єктивні резерви зниження витрат.

Організаційно-правовою основою формування витрат підприємства та визначення собівартості продукції (товарів, робіт, послуг) є нормативні документи законодавчої та виконавчої влади держави. У першу чергу потрібно сказати, витрати підприємства, крім операційної діяльності, формуються також в процесі фінансової та інвестиційної діяльності, надзвичайних подій, а також внаслідок сплати податку на прибуток, дивідендів і податку на додану вартість.[2, с.72]. Управління витратами – це процес цілеспрямованого формування оптимального рівня витрат підприємства. Критерієм оптимізації є мінімум витрат, що дає змогу підприємству отримати певні конкурентні переваги на ринку збуту, проводити гнучку цінову політику, формувати оптимальну виробничу програму, та, за різних умов, досягти високих розмірів прибутку.

Слід відзначити, що на сьогодні існує значна кількість систем управління

витратами, що пропонують як вітчизняні, так і зарубіжні науковці. В практиці управління витратами на підприємствах найбільш поширеними є такі методи: ощадливе виробництво; кайзен-костінг; ABC-контроль; класифікація матеріальних ресурсів тощо [4. с.157].

Виходячи з характеристики кожного підприємства та його видів діяльності керівники управлінських служб можуть застосовувати різні напрямки організаційних витрат[3.с.128]. В залежності від виду діяльності та їх пріоритетів.

На основі фактичних і планових даних про витрати операційної діяльності підприємства проводиться лише узагальнений аналіз виробничих витрат за такими напрямками:

- аналіз динаміки планової і фактичної собівартості продукції;
- аналіз виконання показників зведеного планового кошторису за економічними елементами і статтями витрат.

Тому з точки зору ступеня охоплення інформації про витрати очевидною є обмеженість в отриманні необхідних даних про витрати з метою прийняття відповідних рішень. Вирішення питань недосконалості та обмеженості інструментарію і методології організації аналізу витрат операційної діяльності потребує комплексного підходу. Так, для організації ефективної системи аналізу витрат операційної діяльності будь-якому підприємству необхідно враховувати особливості організації існуючої системи обліку, планування і калькулювання собівартості продукції, структуру та взаємодію підрозділів (центрів відповідальності) підприємства, номенклатуру і типи продукції виробництва[1,с.20].

Таким чином, враховуючи особливості і недоліки організації обліку і аналізу витрат операційної діяльності, нами запропоновано узагальнену модель аналізу витрат операційної діяльності за перспективним і ретроспективним напрямками, які охоплюють кошторисну і фактичну інформацію про витрати.

Успішне функціонування підприємства в сучасних умовах господарювання залежить від управління витратами, у процесі якого приймаються рішення,

спрямовані на підвищення ефективності його виробничо-господарської діяльності, конкурентоспроможності й прибутковості. Враховуючи безліч методів та інструментів, що може застосовувати менеджер для оцінки, аналізу та прогнозу витрат, модель управління витратами на підприємстві повинна передбачати реалізацію деяких важливих та послідовних дій.

Список використаних джерел

1. Артамонова Н.С. Впровадження сучасних методів управління витратами задля забезпечення конкурентних переваг, Економіка: реалії часу. Науковий журнал. 2013. № 3 (8). С. 16–21.
2. Свистун Л.А. Удосконалення системи управління витратами підприємства в умовах нестабільної економіки Л.А. Свистун. Економіка і регіон. 2017. № 4 (65). Полтава: ПолтНТУ. С.70 – 74.
3. Скляр Є. В. Взаємозв'язок дебіторської та кредиторської заборгованості контексті фінансової безпеки підприємств харчової промисловості. Держава та регіони. Серія. Економіка та підприємство. 2019. №2. С. 126-132.
4. Чичуліна К.В. Удосконалення системи управління витратами на сільськогосподарських підприємствах. Ефективна економіка. 2016. № 5. С. 156-160.